

Hezkuntza inklusiboaren deia, premia eta inplikazioa

*Segundo Garin Casares
Amando Vega Fuente
Pello Aramendi Jauregi*

Didaktika eta Eskola Antolakuntza Saila
Filosofia eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea
Euskal Herriko Unibertsitatea

GAKO HITZAK: *Hezkuntza inklusiboa (muin bakarra), giza eskubi-deak, ezgaitasunezko pertsonak, bazterketa, curriculum, aukera berdintasun.*

«Ez da bakarrik haurrak eta nerabeak hezitzea, hezitzen duten hezitzaileak hezitu beharrean gaude ere, eta geuk hezitzea zahartzaroan barne».

(Caro Baroja, J. 1985,
eskuz idatzitako testua)

1. SARRERA

Artikulu honen helburu nagusienetako bat nolabait zehazteko, hauxe izango litzateke: «eskola muin bakarrak, eskola inklusiboak» eskaintzen duen ahalbidea azalaraztea irakurle eta profesionalengan, gogoeta sakon bat proposatuz. Zein estrategia hobeagorik gizarte barnekoi edo inklusiboarentzat, eskola muin bakarra baino? Gizarte bere izatez muin bakarrekoa izanik, nola justifika daiteke eskola ez muin bakarrekoa?

2011. urtea murrizketen urtea suertatu zenez, 2012koa ez ditu eskaini egoera samurragoak pertsona ugariarentzat, zoritxarrez oso ugariak. Mozketak, doitzeak dei ditzagun nahi den eran, ezin dezakegu ahaztu hitzek bere barnean gordetzen dituztela, inozente itxuraren azpian, ideiak eta planteamendu kontrajarriak. Ebidentzia bada krisialdi honek eragin handia duela biztanle kopuru zabalean, eta begi bistan dago ere jende xumeenak jasaten dituela beraren ondorio gordinenak. Adierazpide bat aitatzegatik, gazteen

artean langabezi tasa Espainian % 53.2ra heldu da 15 eta 29 urtekoen artean (Europa Elkartearen Informea, *El País*, 2012-09-14).

Zenbateraino eragiten dio krisi honek hezkuntza inklusiboari? Pertsona mugatuei eta bizi direnen inguruari murrizketak heltzen zaizkienean, eragina dute beraiei dagozkien ekitaldi guztietan, zeren ez baitituzte bakarrik errekurtsioak exijitzen, konpromisoko dedikazioa baizik. Urritasunak dituzten pertsonak poliki joan dira bere integrazioa gauzatzen ikastetxe arruntetan eta hau, pertsona asko lanari esker. Lehenengoz beraiek eta beraien senideak, gero inplikaturako zenbait profesionalak sinistu egin dituztela beraien eskubideetan eta ezin da ahaztu, Administrazio publikoaren konpromiso zehatza ere. Hala eta guztiz ere marjinazioa, eskusioa, dario gizarte zirrikito askoetatik eta denbora eta espazio gutxi uzten die mugatuta dauden pertsonari. Krisialdi ekonomikoa, beste krisi batzuen isla da, mundu desorekatu baten ondorioa, merkatu baten menperatzailea, bihotz gabekoa, non, dirua balore nagusia izanik, ahaztuta lagatzen baititu pertsonen beharrak eta eskubideak.

Zein rola jokaten du hezkuntzak gertakizun konplexu honetan? Atzera begiratu bada, baiezta daiteke hezkuntza sistemak ere ahalbidetzen duela egoera hori, pertsonak hezi dutelako gaur egun ekonomia zorrotz eta eskusioa moldean, lehiaketarako ekonomian, eta, aldi berean, eskasiak dituzten pertsonak baztertzen dituztela bitartekorik ez izateagatik. Oraina, aldiz, mugaz josita dago, mila zalantza sortzen dira. Zein da berez hezkuntza sistemaren paper barneratzailea? Egia da asko hitz egiten dela hezkuntza inklusiboaz eta gobernuek harekin konprometiturik daudela. Baina ohartu behar da ere, merkatuak hartzen ari direla ikasketen curriculumen gida-uhalak (LOMCE, Aurreproiektua, 2012:1), formazio ekoizpen kompetitiboari bideratua, begirada bikaintasun baztertzailaren ipinita, hau da, interes gutxiago azalduz, kalitatezko hezkuntza integralean pertsona guztientzat. Hoberenak bakarrik dirudi lekua izango dutela merkatu berrietan.

Honela, hezkuntza inklusiboa, gero eta beharrezkoago bihurtzen da, nahi bada eraiki, oinarritik, gizarte gizatiarragoa eta justua, non bakoitzak duen dagokion lekua pertsona soilik izateagatik. Zenbait haurrek ezin dute eskola arruntera joan beren gutxiegitasunengatik edo beste batzuek ezin dute lanik aurkitu urritasunen bat edo beste dutelako. Guzti horiek dira agerraldi garbiak gizarte baztertzailen batenak, jarraitzen baita sailkatzen eta kokatzen pertsonak beraien gaitasunen arabera. Ezin da ahaztu, bestalde, bazter ekitaldiak edonon agertzen direla, gune babestuenetan, inklusibo aterpe azpian ere. Baztertze egoera, generoaren eskutik etor daiteke, sexu orientazioa dela, adina, sinesmenak edo eskasiak, fisikoak izanik, psiki-koak, zentsuzkoak, gizartekoiak eta kulturalak, besteak beste.

2. HEZKUNTZA INKLUSIBOAREN ESKUBIDEA

Onartzen bada pertsona guztien duintasuna eta ulertzen bada pertsona guztiak ditugula mugak eta ahalmenak, hobeto ulertuko da guztien hezkun-

tzarako eskubidea, hau da, behin esanda, hezkuntza inklusiborako eskubidea. Nola justifika daiteke orduan, pertsona batzuk oinarritzko zerbitzutik kanpoan uztea bai eta bizitza arruntetik ere? Agian, arrazoi ekonomikoak, «teknikoak», kulturalak, itxurazkoak...? Non geratzen da orduan, pertsonen duintasuna?

Haurren Eskubideen Konbentzio Internazionalak (1989) adingabea onartzen du eskubideen subjektu autonomo bezala, eta bereziki babestu behar dela. Konbentzioak, onartua ia munduko Estatu guztiengatik, onartzen du oinarritzko printzipio gisa, haurraren interesa.

Hezkuntza inklusiboa, planteamendu hauetatik, ez dago krisialdian, zeren internazional erakundeek nahiz aberri askoren konstituzioek ekin beharren oinarritzko printzipioa hartzen baitute. Biztanle gehienek ere ongi ulertzen dituzte pertsona guztien eskubideak (batez ere pertsonalki dagozkienean) eta onartzen da hezkuntza oinarriaren beharra, bai ongizate pertsonalerako eta gizarte gizatiar eraikuntzarako.

Hala eta guztiz ere, praktikan, urritasuna jasaten duten haurrek, galtzeko arrisku guztiak dituzte. Krisiaren izenean Administrazioak edozein murrizketa justifika dezake, arlo guztiko murrizketak, familiei, hezkuntza zerbitzuei, gizartekoei, kulturei eta abar. Honela merkatuko ekonomiak, arretatsua diruarekin pertsonekin baino, bultzatzen du kompetentzi desleial, gero eta gehiago baztertzailerak, gizakiak, gizakiaren aurpegia galduz.

Langabezia ondoko zenbakiaren inguruan kokatzen da Espainiako Estatuan 4.865.942 (INEM 2013:7). Jende asko ikutua dago egoera latz honetan, murrizketak eta doiketak direla medio. Urritasun errealitatea ehuneko hamar pertsoneri dagokie (% 10.0), 650 milioi pertsonak mundu zabalean (Naciones Unidas, 2013), gizarteratzeko urritasuna kontatu gabe. Nekez aurkitzen da sendirik halako egoerarik gabe. Gainera denok gara baliotsuak epealdi soil batean eta egoera latz honetan, etorkizuna kolokan dagoenez, denok ditugu ahalbideak baztertuak izateko gizarte egonkor honetatik.

Horregatik arrotza suertatzen da, hezkuntza muin bakarra gizarte oso baten kezka handia ez izatea, zeren hizketan gaude hezkuntzaren eskubideari buruz, eskubide hori pertsona guztiei dagokie eta guztiz beharrezkoa da elkar bizitzaren integrazioa lortzeko, hau berez, guztioi interesatzen zaigu. Partekotasuna bestaldetik, ezin daiteke gera eskola gunetan soilik, zabaldu behar dugu ere eremu laboralean eta pertsonak erlazionatzen diren leku guztietan. Gaurko legediak onartzen du eta igortzen digu «Europa Batasunerako Ekitaldirako Tratatu» (Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea delakoan), hamargarren artikuluan zera dio: *politika eta ekitaldien inplementazioan eta definizioan, Batasunak helburu bezala eduki behar duela ekintza baztertzailerak erasotzea, edozein arrazoi izanik ere, arrazoi sexualak, arrazakeria, etnia, erlijio edo sineste, ezgaitasun, adina, sexu orientazio, eta Europar Batasuna Kontseiluaren Erabakia, 2010eko abenduaren 23an non eta Batasunak, Konbentzioa onartu zuen.*

2012ko urte hau ere deklaratu izan da «Belaunaldien arteko Solidaritate eta Zahartzaro Ergatiborako Urte Europarra». Esparru honetan gartuko diren ekitaldiak honako helburu nagusiak izango dituzte:

- Gizartea zahartzaro ergatiboaren baloreaz sentsibilizazioa, ahalbidetzen leku nabarmen bat eskaintzen zaiola politika agendetan.
- Informazio eta eztabaida suspertuz, baita elkar ikasketa barne Estatuaren artean areagotuz.
- Esparru bat eskaintzea konpromisoak onartzeko eta ekitaldi zehatzak gauzatzeko, non konpon bideak gara daitezten, luzera begira diren politika ekintzak eta estrategiak, berritzaileak zahartzaro ergatiboarekin eta belaunaldien arteko solidaritatearekin bat datozenak.
- Adinarenegatik bazterketa guztiak ezabatu arte ekitaldi zehatzak proposatu.

Guzti honekin ez dugu esan nahi eremu honetan aurrerapenak egon ez direnik, batez ere haurren eremuan. Egia da asko egin dela, atzera begira eta ikusten da zoroetxetan pertsonak espetxeratuak, haurrak utziak ospitaletan, gazteak erreformategietan, adin gabeak kartzeletan, urritasunekin haurrak hezkuntza berezi zentroetan sartuak, eta abar, eskola bat arduragabea, non, bazterrean uzten zituen patroiz zehatz bati erantzuten ez zioten haurrak. Norbaitek pentsatzen al zuen orduan hezkuntza inklusiboan?

Zoroak bazeuden hezkuntza integral batean pentsatzen zutenak eta eskola guztiontzat eskaini behar zela aldarrikatzen zutenak, eta hau gizarte sistema baten aurka non hezkuntza erreserbatua zegoen dirudunentzat eta ulertzen zen eskola publikoa errekurtsio bat bezala jende txiroa kontrolatzeko. Honela Comenio (1592-1670) eskatzen zuen «den dena guztioi erakuts dadin». Pestalozzi (1746-1827), bere aldetik, irakats erakunde guztien erreforma bat eskatzen du, non hezkuntza are eta demokratikoagoa lortzeko lagun dezaten irakasleak, hauek ikasle beharrezko zerbitzurako daude, haurren ahaleginetan konfiantza jarritz. Bere interesenatariko balore nagusia, hezkuntza berdina zalea eskaintzea da, hau da, baztertua dagoen jendea hezi ahal izatea.

Hala eta guztiz ere, egitear asko geratzen da. Askok aurreratu da urritasun «klasikoetan» (fisikoak, buruko gaixotasunak, zentzumenezkoak), baina egitear daude garunezko gaixotasunak, sexu aniztasuna, ijitoen kultura eta abar. Informazio zehatzagoa aurki daiteke Euskal Autonomi Erkidegoan (EAEn), Arartekoan, adin gabeko Babesleen Informatan, hainbeste erakunde urritasunen jasatzaileak argitaratzen dituzten argibidetan eta ikeritzaile konpromisodunak hezkuntza muin bakarrarekin eskaintzen dizkiguten ekarpen aberatsetan...

Krisialdi ekonomikoak, Marchesiren iritziz (2011), ez du eraginik pertsonen eta ahalbide ekonomiko eta gizarteko orain eta gero laboral eremuan soilik, baizik eta, eragin handiagoa du oraindik jarreraz eta balore pertsonaletan. Ekonomiaren arazo nagusienek agertu egin digute azpian

zegoen maltzurkeria, interes pribatuak garatzen zirela inolako kontrolik gabe, irabazpenak edozein salneurrian erosten zirela inolako eredu edo balore kontutan hartu gabe, balore arrunt guztiak baztertuz. Ondorioak ezagunak zaizkigu: langabeziaren handitze, ongizate pertsonalaren apurketa eta famili ugari txirotasun larri egoeretan aurkitzea. Honekin batera: botere publikoetan konfiantza apurketa, etsipen, koloka, mesfidantza hiritarra elkartasun baloretan. [http://politica.elpais.com/politica/2013/01/12/actualidad/1358017896_990807.html]

Egoera honetan, jarrera baztertzaleak eta hautazkoak indarrez jotzen dituzte. Hainbeste herri-lazeriaren aurrean, batzuk diote, zorigaitz gehiegi, beharrezkoa dela areagotzea pertsonal esfortzua eta pertsona bakoitzak dituen ahalbideak eta gaitasunak ikasteko, aurrera jotzeko eta bizitzan bidea zabaltzeko. Beharrezkoa da, baieztatzen dute, gaitasuna areagotzea hobere-nak irabaz dezaten eta eskaintzea abagune gehiago ahalmen gehien dituztenei ezen beraiek dira aprobeitza ditzaketenak (LOMCE Aurreproiektua, 2012:1). Aldiz, hezkuntza bera baita haur ahulen eskubide bat (Ararteko, 2011; Vega, 2012) eta haiei dagokien arreta berezia onerako doakio gizarte integrazio baikorrari.

Beraz, ikusi behar da, zeintzuk diren hezkuntza muin bakarrak planteatzen dituen erronkak, ez bakarrik eskolari eta bere ingurumenari buruz, politikari eta gizarteari ere bai. Ezin dezakegu ahaztu heziketa ez dela eskolaren betebeharra bakarrik (Vega, 2000; Garin, 2012), bizitzan zehar zabaltzen den eginkizuna baizik (UNESCO, 1994; Vega, 2003). Eta honegatik, hain zuzen, eskolaratze erabateko muin bakarrak ipintzen dituela beharrezko oinarriak eta gizarte integral barnekoia ahalbidetzen duela.

3. HEZKUNTZA INKLUSIBOAREN ERRONKAK GIZARTE HONETAN

Egokia da, ulertaraztea zentzu sakonean erdiespen konprometitua hezkuntza inklusiboarena. Erraz hitz egiten da gaur egun hezkuntza muin bakarrak, eragipen hitzez moduan edo modan eritmoaz mugituz albiste berrien bila. «Barnekoitasuna», «muin bakartasuna», «inklusioa», zerbait magikoa balitz bihurtuz, itxuraren bat edozein proiektuarentzat edo erakundearen balioa erakusteko.

Honela izanik, topaketa asko dira eta agiriak azpimarratzen dituztenak hezkuntza muin bakarraren berri eta aberastasuna, postmodernitatearen aurrerapen eran azalduz, kritika zorrotza eginez aurreko Hezkuntza Bereziari eta integrazio mugimenduari ere. Ahaztutzat ematen den iragan hori, askotan ere ezezaguna, irakats gaiez osaturik dagoela esan behar da, ikasi beharreko atal asko dituela, zeintzuk izan ziren hura egokitu zituzten printzipioak eta zer nolako eragozpenekin topo egin zituzten beraien garapenean. Aldiz, erru edo hanka sartze antzekoak berregiteko arriskuan egon gai-

tezke, hau da, hizkuntza jantzia eta diseinuzko zerbitzuen atzean, baztertzaike izaten jarrai. Magoen soluziobideak ez daude hezkuntza muin bakar batean, konpromisoa ez da bakarrik eskolako, gizarte osokoa baizik, beste «arau berriak jokoan» eskatzen dituelako (Vega, 2010; Toboso *et al.* 2012). Zer erronkak planteatzen ditu hezkuntza muin bakarrak? Ginebran, 2008an ospatutako Hezkuntzarako Nazioarteko Batzarrak goiburua honekin, zioen, «*Hezkuntza Muin Bakarra: etorkizunerako bidea*», ezin du izan argiago honetaz:

«Hezkuntza muin bakarra prozesu bat da non eskolen erraiak eraldaketa jasan behar dituzte baita beste ikas zentroak ere, haur guzti guztiok aintzat hartuz izan daitezen, mutil nahiz neska izan, etnia gutxiengo ikasleak, VIH/HIES kutsatutako ikasleak, adimenez atzeratuak eta ikas-teko eragozpen dituztenak. Hezkuntza prozesua esparru askotan eramaten da aurrera, hezkuntza formalean eta ez formalean, familietan eta gizarte orokorrean. Horregatik, hezkuntza muin bakarra ez da ertzeko gai bat, guztientzat kalitatezko hezkuntza bat lortzeko gurutze-antzekoa da eta gizarte barnekoia garapenerako ere oinarri» (UNESCO, 2008: 3).

Politika eta gizarte aldaketa handien aurrean komeni da hau gogoratzeara, une hauek zoritxarrez markaturik datozela, merkatuen interesen arabera, pertsonen beharrez eta eskubideez baina. Gobernatzaileak askotan ez dute ikusmira luze, nahiz eta beraien diskurtso ospetsuak barnekoia izan, ongi aski ulertu gabe proposamenen erdiespenak eta beraien ekitaldien ondorioak:

«Haurrek bere garaian, gaitasunen garapena abagunerik ez izatean, beraien familiak txirotasunaren arriskuan kokatzen dira edo txirotasunaren bidean jarri, txirotasun kronikoa aldapaz behera ahokatu. Modu honetan, hezkuntza gero eta muin bakarra izanik ahalbidetzen ditu Milenioaren Helburuak lor araztea, premiazko txirotasunaren errausketa batek eta oinarrizko hezkuntza unibertsala bestetik» (UNESCO, 2008: 3).

Merkatu hain interesatuetatik eta senda-laguntza ikusmenetik harago abiatu beharko gara urritasun fisiko, psikiko eta gizarte errentagarri isurialdez. Estrategiak eta bitartekoak martxan jartzea da helburu, hezkuntza zerbitzuetan barnean eta kanpoan, garapen pertsonala ahalbidetzen dituzten bitartekariak, hau ezin baita egin profesionalen inplikaziorik gabe ezta kalerik jenderik gabe. Hezkuntza muin bakarra beharrezkoa du gizarteak, ez baztertzaikea, konprometitua pertsona guztiek dituzten eskubideekin.

Zeren gaur gure gizartean kezkatzen gaituzten arazoak, heltzen dira era batean edo bestean ikastetxeetara. Eskoletan dauden haurrak ez dira bakarrik gizarte honetakoak eta arazoaren zama daramate ikastetxeetara heltzen direnean, askotan zeharkako eran, beraien familiak ukituak daudelako (errekurtso ekonomiko urriak, langabezia, itxaropenaren eza...), zuzenki

ere bai, beraien haragietan gabeziak sufrirituz (tratu txarrak, gutxiezigiko elikagaia...). Irakasleok, erne egonik, gain hartu egin beharko ditugu egoera horiek, zenbat haurrak laguntza behar duten, arriskueta eta babes falta dituztenak, ikusmira zabalarekin aztertu dagoen egoera familiarra gizarte ingurune baztertzailan:

- Haurren abandonu, uko zehatz edo inplizitu batekin.
- Gurasoen betebeharren egin eza: entzungortasuna, osasunaren zaintza eza, hezkuntzaren gabezia..., guzti hau nahita izanik ala nahi gabe.
- Familien desegituratze bortitzak dakarren segurantza falta: droga menpekotasuna, alkoholismoa, delitugintza, gurasoen urritasun fisiko edo psikikoa, bortizkeria...
- Arrazagatik, sexu, ezgaitasun edo gaixotasunagatik jasaten diren zokoratzeak.
- Fisikoki jasan diren gehiegikeriak, bai familiaren barne nahiz familiaratik kanpo.
- Psikiko gehiegikeriak: desafektu, desbalorapena, meatusak, bazterteratze, hitzen eraso, ikara.
- Sexu gehiegikeriak edozein eratakoak.
- Edozein moduko esplotazioa.

Eskola tradizionaletik harago joan beharra dago, hautaketan inplikatur zegoen, ikasleen heziketa integral batean baino. Arazo dituzten ikasle guztiekin organizazio baztertzaila bat hautatzea, berez dakar, organizazio pareko bat, baita gune eskolarrean barne («integrazio haurrak», «curriculum egokitze gela», «zentro muin bakarrek» eta abar.

Mugak dituzten pertsonen alde, beraien eskubideei buruz, gizarte kontzientziario handiena egin beharra dago. Elkartasun sendo, konpromiso politiko handiena legedian onartua, ekintzazko planak eta akordioak planeta mailan. Nazio Arteko Konbentzioak (2006) kolaboratu egin du hezkuntza barnekoiarekin. Nahiz eta aurrerapen handia egin den Salamankako Deklaraziotik hona (1994), egitear asko geratzen da oraindik hezkuntza muin bakarren alde, utopia bat bezala kontsideratuz eta haren lorpenetan saiatuz, ahaztu barik atzerapen posibleak direla merkatuaren erritmoaz. Eskola laga edo utz heldu aurreko, aitatzen den eskola porrota, bizikidetzara arazoak... manifestaldiak besterik ez dira, hezkuntza sistemaren gabeziak adierazteko, noski, eta hauek gaintzen ez diren bitartean, baztertzaila faktoretan bihurtuko dira. (Ferrer, Valiente eta Castel, 2010) diote, *ingurune sozioekonomiko familiarra dela ikasleen ondorio eskolarretan eragin handia duena*.

Ongizate Estatu baten erronka nagusienetako bat, hurrei eta haurtzarotik hasita, guztientzat gainera, abaguneen berdintasuna ziurtatzea da, honela aurreikusten eta ziurtatzen da etorkizunean gizartearen babes. Txikien eta familien bazterketa eta txirotasuna aurreikustea giza inbertsioz

hasiera hasieratik, sozializazio eta ikasketa prozesuetan adin-nagusitasun lortu arte, hau ezinbestekoa zaio gaurko gizarteari ezen horrela ziurtatzen dira ondoriorik hoberenak. Planteatutako erronka, beraz, bi dira: abaguneen berdintasuna eta etorkizuneko ekoizpena. Baina ezin da diseinatu haurrentzako babes politika bat familia eta emakumearen urrundik (Esping-Andersen, 2010).

Guzti honegatik, hezkuntza muin bakarra, baldintza guztiak onartuak, iraultzailea bihurtzen da baztertzaille mekanismoez mugitzen den gizarte batentzat. Horrela uler daiteke Nazioarteko Hitzaldiak hezkuntza barnekoari buruz (2010) zera dio, behar beharrezkoa direla politika neurriak non eta biztanle guztiak jaso dezaten kalitatezko hezkuntza bat, ekitatezko eta kalitatezkoa, aldi berean, esku izatea behar diren errekursoak (ekonomikoak, gizatiarrak, didaktikoak, tekniko eta teknologikoak), zentroek izan behar dituzte ahalbide guztiak beraien ikasleak goi mailara abiatzeko, beraien baldintzak aparte, hau da, baldintza pertsonalak, gizartekoak, ekonomikoak, kulturalak, geografikoak etnikoak edo bestelakoak. Baita ardurua handia hartzen du profesionalen heziketa (Agencia Europea, European Agency, Hezkuntza Berezi Beharrak dituzten ikasleentzat Hezkuntza Garapena, 2011).

4. ZER ESKAIN DIEZAIROKE HEZKUNTZA INKLUSIBOAK GIZARTE HONI?

Nazioarteko Adierazpenak (UNESCO, 2010) Madrilen ospatua arreta berezia eman zizkion, bai aurrerapenei zein erronkei, batez ere Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan (DBH), Lanbide Heziketan (LH) eta Goi Mailako Hezkuntzan (GMH). Azpimarratzen ditugu ondoko ekarpenak:

- Hezkuntza muin bakarrak, pertsonan kokatua, onuragarria da ikasle guztientzat, behar berariaz izan nahiz ezgaitasun deklaratu batzuk eduki edo beste edozein egoeran aurkitu, guzti guztiok antolatzen ditu gizarte anitz batean bizitzeko.
- Politika konprometitu batetik eta gizartearen inplikazioa lagunduz, areagotzen ditu aldaketa sakon eta sistematikoak, hau da, ikusmena ematen du, jakintza, gaitasunak eta lauki legala non egin daiteken hezkuntza inklusibo bat, kalitatezkoa, ekitatez eta bikaintasunez, ingurune arruntetan eta hezkuntza sistema maila guztietan.
- Areagotzen ditu praktika onen harremanak eta laguntzen ditu koordinatutako sektorial arteko politikak.
- Gauzatzen ditu biltze sistemak eta informazio analisiak, politikak eta praktika barneko egokiak jarraitzeko, adierazleak erabiliz, faktoreen nortasuna garatzeko, baztertze prozesua areagotzen dituztenak eta inklusio prozesuak laguntzen dituztenak ere.

- Zentroen transformazioan laguntzen du ea behin lortzen den guzti guztientzat hezkuntza eskubidea.
- Errazten du hezkuntza maila ezberdinen arteko pasa lekua eta haue-
tatik laboral mundura, lehenesten aurreikustea eta arreta goiztiarra.
- Gizarte zibilaren laguntza eta bultzakada eskatzen du beharrezko di-
ren aldaketak gauzatzeko.
- Bultza arazten du irakaslearen hasiera eta etengabeko formazioa
hezkuntza maila guztietan, jakinda ikasleen aniztasunari dagokion
arreta emateko eta lana ongi gauzatzeko, hezkuntza muin bakarra
dela giltzarria xede duin batetara abiatzeko.

Hau da hain zuzen ere hezkuntza muin bakarraren aberastasuna, CERMI berak aukeratu baitu urteko agerraldian hain justu urritasun per-
tsonen egunean (2010) ikur honen azpian, *Eskola muin bakarra erreal eta
eragileagatik*. Hezkuntza da, zalantzarik gabe, ezberdintasun aurka, baz-
tertze egikeraz eta txirotasunaren kontra, dugun faktore hoberenetariko
bat. Hezkuntza muin bakarra, kalitatezko hezkuntza esparruetatik begiratu
behar da, abaguneen berdintasuna, sarbide unibertsala bizitza osoan, hala-
ber, CERMI (2011) dioenez bere agerraldiaren lehenengo atalean:

«Urritasunezko pertsonak doitu behar zaizkie ezagueraz, trebetasu-
naz eta abileziaz, hasten diren ibilbide konkretutik, dituzten gabeziak eta
ezberdintasunak konpentsatuak izan daitezen».

Ezen ezinegona ez baita falta erakundeen artean, Administrazioaren
ulergaitz eta gizarte orokorraren arduragabekeriaren artean. Honegatik, ho-
berena, urritasun batekin bizi direnen iritzia jazotzea da bide egokiena, fa-
miliak entzutea, hain zuzen. Jakin badakigu urritasunak zer nolako mugak
ipintzen dituen eta gizartea berak ere ez dela gai behar guztiei erantzuna
emateko. Literatura eta zinea ere hurbil gaitzakete mundu ezezagun horre-
tara.

Jarraitzen dira zaurtzen urritasuna duten pertsonen eskubideak, ikus
daitekeenez (CERMI, 2010; Comité Español de Representantes de Per-
sonas con Discapacidad delakoan) argitaratutako informean. Elkarte ho-
nek giza eskubideei buruz datza. Dokumentu horrek sakonki aztertzen du
Konbentzioak ontzat hartutako artikuluei errespetua eta 2010. urtean zehar
eman izan diren zaurtzapenak, Administrazioaren aldetik egin diren eginki-
zun positiboak eta epaimahaiek emandako hainbat erresoluzioak, aldi be-
rean eskaintzen ditu beste hainbat aholku edo proposamenak.

Informearen ondorio nabarmenen artean aitatzen dira betetako zaur-
tzapenak Konbentzio eta Espaniako legediaren artean dagoen gatazka-
gatik, arautegiak dituen gabeziak giza eskubideen perspektiban, urrita-
suna ahaztuta edukita eta eskubideen urraketa abagune ezberdinengatik.
Zehatz, egileek azpimarratzen dute fokapen egoki baten eza giza eskubi-

detan eta Sistemaren Autonomia Urritasun dituztenei Arreta egokia emateko (SAAD) laguntzarako prestazio oso garatua eta autonomi pertsonala garatzeko zerbitzu oso urria, berdin bizitza askeari eta gizarte barnekoari dagokiona.

Beharrezkoak dira jarreraren aldaketak muin bakarra suposatzen dituen norabideruntz, hau da, urritasunak jasaten dituzten ikasleak, eskola arrunt eta barnekoian kokatzea, zeren hezkuntza komunitateko pertsona guztiei dagokie, hezkuntza politikei, mendeko pertsona elkarteei eta irakasle hezitzaileei. Horregatik, hezkuntza muin bakarraren mugimendua hobekiago garatuko da perspektiba unibertsal batetik abiatuta.

Nazioarteko izari hau ikus daiteke ondoko Erabakian «Nazioarteko Arau adostuak abagune berdinei buruz urritasun dituzten pertsonentzat» («Normas uniformes de las Naciones Unidas sobre igualdad de oportunidades para las personas con discapacidad delakoan»). Nazioarteko Organiza-zioak (2006) erabakian gai esanguratsuak jasotzen ditu:

1. Aberriek onartu egin beharko lituzkete abagune berdinen printzipioa Lehen Mailako Hezkuntzan (LMHn), Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan (DBHn) eta Goi Mailako Ikasketetan (GMIn), urritasun eta leku integratzaileetan haurrentzat, gazteentzat eta helduentzat.
2. Ziurtatu beharko lukete urritasunak dituzten pertsonen hezkuntza integrala, Hezkuntza Sistemaren parte izatea.
3. Gurasoen taldeak eta urritasun pertsonen elkarteak inplikatuak egongo dira hezkuntza prozesuan eta maila guztietan.
4. Hezkuntza derrigorrezkoa diren Estatuetan, hezkuntza eskainiko zaie haur guztiei, edozein urritasuna izanik ere, gordinenak barne.
5. Hezkuntza muin bakarra gauzatzeko, Aberriek zehaztu beharko lukete legedi zabal bat non eskola eta komunitateko beste maila zabalagoak tokia izan ditzaten, baimendu egin beharko lukete curriculum malgu bat eta laguntzak nahiz adaptazioak, kalitatezko materialak erraztea, eta gauzatu irakasle ohizkoentzat etengabe formazioa baita laguntzarako irakasleei ere.
6. Hezkuntza muin bakarra eta elkartean oinarritutako programak izan beharko lirarteke osagarritzko lorpideak hezkuntza zehatz bati urritasun pertsonentzat, gastu eta formazioari dagokionez. Erkidegoek garatu beharko lituzkete bertako errekurtsuak hezkuntza hori eskaintzeko.
7. Zenbait kasutan, eskola arruntek ezin badute erantzun egokirik eman beraien ikasleei, orduan aintzat hartuko da hezkuntza bera eskola berezietan ematea, baina ahaztu gabe muin bakartasuna dela helburu. Kokaleku hau eduki beharko lituzke eskola arruntaren helburu berdin berdintsuak, baliabideak barne, urritasun gabeko **ikasleei eskaintzen zaien moduan.**

Hezkuntza Berezi Beharretarako Munduko Konferentzia, UNESCOk antolatua (1994), bere aldetik, gogoratzen ditu eskola muin bakarraren guztientzako onurak, ohartzen duenean:

«Baztertzaille jarrerak arbuiaitzeko bitarte eginkorra da, ongi etorriko elkarteak eraikiz, gizarte barnekoi bat eratuz eta guztiontzat hezkuntza lortuz; gainera, hezkuntza eraginkor bat haur gehienei eskaintzen diete, eraginkortasuna hobegotzen, eta, azken finean, kostu-eraginkortasun erlazioa, hezkuntza sistema osokoa» (UNESCO, 1994: 10).

5. EUSKADIN, GAUR EGUN, ZER GERTATZEN ARI DA?

Hezkuntza muin bakarra nola garatzen da Erkidegoan? Bada galdera bat espontaneoki agertzen dena urritasun pertsonalaz edonor interesatzen denean? Ez da batere erraza erantzun egoki bat ematea zeren *ikerketen zehatz beharrean aurkitzen gara*. Bestaldetik, ezin da aisatu hezkuntza muin bakarraren konplexutasuna, non ezin baita mugatu eskolek gauzatzten dituzten eginkizunez soilik, eremua non kokatzen den eta planteatzen den hezkuntza eredia baizik. Hezkuntza muin bakarrak, mendeko pertsonen garapen integrala bereganatzerakoan, haurren beharrei erantzuteko, lan osagarria eskatzen du erakunde eta zerbitzu ematen dituzten artean. Hemendik ahaleginduko gara galdera honi erantzuten Euskaditik, erakunde ezberdinak eskaintzen dizkiguten ageri orokorretatik. Ageri haueetatik, baieztatu daiteke Euskadin badagoela konpromiso sakon bat hezkuntza inklusiboarekin, antzinatek datorrena, bai eskola barne nahiz kanpo, baina baita ere daude kontuan hartzeko hainbat ahuleziak, beraien errekonozimendu eta analisisa, aldi berean dira, beste arduraren ezaugarria gizarte mailan gain hartua.

Laurogei hamarkada hasieran Euskadiko Hezkuntza Bereziaren Plangintza jarri zen martxan (1982), bokazio garbia barnekotasunarekin, onartuta izanda «integrazioa» utopia dela eta, zerbait lortu nahian aritzen garenok, horretan eta asunto ez dela ea haurra ahal izango duen eskolan integratzea, baizik eta *nola aldatuko den eskola haurren beharrei modu egoki batean erantzuteko*. «Eskola bat Ulerkorra eta Integraztailea (1987) agiriak, gaindikatu du konpromiso honetan eta jasotzen du helburu gisa, eskola baten eraikuntza, non Estatu guztiko haurrak leku bat izan dezaten bazterketarik gabe eta integrazio eskolarra eta gizarteratze izan dadila lortzear duen helburu nagusia, horretarako behar berezietako ikasleei emango zaizkien laguntzak eta beharrezko zerbitzuak, kurrikulu egokituak eta eskolaratze ahalik eta murrizketa gutxi ingurunean.

Hezkuntza Bereziaren beharrei arretaz erantzuteko, planteamendu teoriko eta praktikoa azaltzeko baliagarriak izan daitezke (Euskadi Eskola

Kontseiluaren emanaldiak, 2010: 48) gogoratzen duenean Hezkuntza Berriztapenaren Zuzendaritzak:

«Hezkuntza muin bakarra etengabeko hobekuntza prozesua da, etengabeko bilatze bat, aniztasunari erantzun egokienak emateko. Barnekoitasunak eskatzen du, ikasteko mugak eridetzea, hezkuntza sisteman parte hartzea eta estrategien apustua egitea, kulturak eta praktikak adostea kolaborazioz, bai ikasleak, familiak, profesionalak eta barneratzen den gizarte elkarte».

Hemendik aurrera, ulertuko da marko honetan definitzen diren programak egoera ezberdinak har ditzaketela eta proposamen berriak behar bereziko ikasleei zuzenduak direla, laguntza eskolarra, gaitasun handikoa, gizarte gune baztertua, desegokitze eskolarra, ikasteko zailtasunak eta gaitasun ezberdinak, era berean gizarte berdintzailearen lorpena sexu dela-eta barne. Eta proposatutako lanetatik, pasa daitekeela ikusmira zabalago bati, ikaskuntza eta irakaskuntza prozesura, guzti hau ulertzen da batez ere ikaslearen harremanetan oinarria duela, kideen artean, irakasleekin, familiarekin, partaide diren guztiekin... , hau da, pertsonen hezkuntza garatzen den ingurune zenbat eta anitza izan, handiagoak izango lirateke ahalbideak lortzeko gaitasun barneratuak curriculum esparruan eta beste haiek beharrezkoak garapen pertsonal eta gizarteratze lortzeko ahaleginak.

Praktikan, zentro eskakizunen arabera, Berritzegune talde multiprofesionala diagnosi batez arduratzen da eta hezkuntza beharren ebaluazio pedagogikoa eginez, proposamen bat zehazten da ikastetxearen barnean ekitaldirako. Onartzen da ikasle berezien eskolaratze gela arruntetan egiten dela eta ezinezkoa denean, gela egonkorretan ikastegi arruntetan. Kasu hauetan, ikasle hauen formazioa hezkuntza berezien zentroyen bitartez arduratzen da. Behar bereziak dituzten Ikasleak (atzerapen mentala, ezbehar orokorra garapenean, gortasun eta entzumen urritasuna, ikusmen urritasuna, ibiltze mugatua, garuneko paralisia eta supergaitasun intelektuala) gela arruntetan eskolatu dagoena, Curriculum egokiagoak egiten dira. Halako ikasle tipologiak dituzten ikastetxeetan, gela arruntetako irakaslearen gain, berriazko irakasleekin kontaktzen da Pedagogia Terapeutikan, Entzumen eta Hizkuntzalaritzan adituak, baita beste laguntzaile espezialitate ezberdinetakoak. Beraren kopurua ikasturtero erabakitzen da ikasle berezi kopuruen arabera. Irakasle hauek bere lana ikasgela arruntetan garatzen dute, behar bereziko ikasleak dauden lekuetan edo berriazko geletan lan pertsonalizatuagoan aritzeko (Euskadiko Eskola Kontseilua, 2010).

Baina hezkuntza muin bakarra lan neketsua izanik, bere garapenaren ebaluazioa beharrezkotzat jotzen dugu. Erakunde ezberdinetatik, nabarmentzeko Ararteko Erakundearen Ageria (2001). Euskal Autonomi Erkidegoan (EAEn), hezkuntza berezi beharrei eman zaizkien erantzuna. Az-

ken informazio gisa, aita daiteke hemen Arartekoaren azken agiria (2012), Euskal Parlamentua (2011) berariazko ekarpenak hezkuntza berezietarako beharrak.

2008. urtean, ikasketak behar baino lehen utzi zituzten gazteen portzentajea EAEn % 14.7koa heldu zen, Estatu mailan, berriz, ikasketak behar baino lehen uzten dituzten gazteen batz bestekoa % 31koa da (Ararteko, 2012:19). Azken hamar urteetan hiru euskal lurraldeetan behar bereziak dituzten ikasleen proportzioa handitu egin da, EAEn eskolatuta dagoen ikasleriaren % 3.4 hezkuntza behar berezi eta/edo zehatzak dituen ikasle gisa tipifikatu da (Ararteko, 2012:20).

2011. urtean zehar jasotako kexen errealitatea, berriro azalera erakarri du praktika onen beharra eskaintzen diren gizarte zerbitzuak hobekiago koordinatzeko. Jarraipen on bat eginez eta ebaluazio egokia gauzatu zuzentzeko da hezkuntzara sor zaion erantzun egokia, batik bat haur txiki behar bereziekin daudenei eta aldi berean haien familiei. Erakunde honetatik, beti azpimarratu egin da behar hauen balorazio zaintza eta deitezioa.

Hezkuntza berezi edo berariazko beharrei arreta, bai kolektibo batzuenak edo ikasle kopuruenak, Arartekoren ardura jarraitua izan da argibide berezia 2011koa argitaratu zenetik. 2011an aurkeztu egin zen argibide berezia marjinazio arriskuari buruz, non gaurkotzen diren aurreko argibideetan egindako proposamen guztiak txikiei dagokienez, gehi zor zaien arreta. Bulego honek arreta berezia jartzen du urtero, haur eta nerabeengan non beraien eskubideak arriskuan egon daitezkeen, egoera larrian aurki daitezkeenak. Euskal Parlamentuari aurkezten den urteroko informazioan, jarduera berezia du informe hauei ematen dieten jarraibidea.

Euskadiko atal labor hau ixteko eta ikusmira luze etorkizunean jarriz, zer hobekiago baino Arartekoaren agerian Euskal Parlamentuari zuzendutako proposamena jasotzea:

«Bestalde, hezkuntza premia bereziei dagokienez, jotzen da eskola muin bakarraren esparruan dibertsitateari arreta emateko hurrengo plan estrategikoa errefortzu garrantzitsua izango dela praktika zuzenen aldeko eta hezkuntza-zerbitzuen arteko koordinaziorako jarduketara dinamika sendotzeko eta finkatzeko. Nolanahi ere, eskola ordutegian zehar dauden osasun premia berezien erantzuna arindu beharko da» (Ararteko, 2011: 614).

6. ETORKIZUNARI BEGIRA

Esandakoetatik ondorioztatzen da eskola muin bakarraren oinarritzko printzipioa dela, haur guztiak ikasketak bateratuak egin behar dituztela, ahal izanez gero, noski, eta eskola arruntek onartu behar dituztela beraien ikasleak dituzten egoera anitza. Beraz, eratu eta antolatu behar dituzte

hainbeste zerbitzu egoera konkretu horri erantzuteko eta aldi berean, beharhalako eta nahitaezko politikak eskola sistema aldaketarako.

Honegatik, hezkuntza muin bakarrak zera eskatzen du. Hezkuntza sistema berak, eraiki eta eman ditzala beharrezko diren baldintzak, ziurtatzeko, hain zuzen ere, ikasle guztiek dutela sarrera egoki bat ikasketa esanguratsua garatzeko. Honek ez du eskatzen ikasleak alde aurretik trebeak izan behar direnik eta urritasunak inoiz egongo ez direnik ere. Honela baieztatzen du Nazioarteko Konferentziak (2010), eskatzen duenean:

1. Hezkuntza sistema malgua izatea.
2. Aniztasuna errespetatzea balore bezala.
3. Muga guztiak ezabatzea (fisikoak, curriculumenak, jarrenenak, teknologikoak, gizarteratzeak, komunikabidezkoak, ikas prozesua errazten, baita keinuen hizkuntza erabiliz eta dagozkien ahozko hizkuntza erabilerako gauzatuz).
4. Laguntzak eskaintzea bai ikastetxeei zein irakasleei.
5. Zentroko profesionalen talde lana areagotu.
6. Zuzendaritza taldeen lidergoa bultzatzea.
7. Bizikidetasunezko baldintzak lagundu.
8. Kolaborazioa areagotu ikasleen arteko, guraso, irakasle eta gizarte zibilarekin batera.

Hezkuntza inklusiboak behartzen du, guzti honetatik, lehenengo ikusmiran azaltzen duen baino konpromiso zehatzagoa. Planteamendu xume izanik ere, pertsonak hezkuntzarako dituzten eskubideak errespetatzea eskatzen du, profesionalak ongi antolatutako eta konpromisodunak, bai eskola barne nahiz kanpo. Bakar bakarrik lan ongi adostuetatik eskoletan eraman izango da aurrera hezkuntza muin bakarra eta horrela gaitutako ditugu baztertzeko adierazpenak. Muin bakarraren filosofiak, hezkuntzako zerbitzuen antolakuntza eredu bat baino, «kultura logiko berria» islatzen du, pertsonen eskubide alderditik ikusita.

Logika hau eramaten gaitu, berez, ez goresgarri egoera bati munduaren justizia eza izateagatik. Zera hau ongi aski adierazi zituen Paulo Freirek bere lan guztietan. **Injustizia da bazterketa guztien erroa, hezkuntzako barne. Beraren bilaketa ikasteko eta irakasteko, ikertzeko, ezagutzeko, hezitzaile izateagatik, hezkuntzaren pasioa, guzti hori justiziaren egarriarekin erlazionatzen da, aldi berean, arrazoi etiko eta politiko bere bizitzaren ibilbidean.**

Estatuko Eskola Kontseiluak (2011) bere aldizkarian zenbaki oso bat dedikatu zuen hezkuntza muin bakarrari, interes handiko artikuluekin, hobekiago ulertarazteko pertsonen urritasunen hezkuntza eskubideen guda. Hezkuntza barnekoia aktibazioa, bere argitalpenean agertzen den bezala, beharrezko gogoeta sakon bat eskatzen du hezkuntza sistemari buruz bere osotasunean, zeren bere baitan darama aldaketarako nahi politika bat, non bere gain hartzen diren erronka metodologiko eta teoriko guztiak, hez-

kuntza arloan eta agente guztiengan. Nahiz ikasleak, nahiz irakasleak, familiak eta Administrazioako arduradunak izan. Suposatzen du errotik hasita erreforma sakon bat, hezkuntza elkarte osoak ongi etorria eman behar dio, onartua eta inplikaturik senti dadin, zeren barnekoitasunaren baloreek ondoko baloreekin loturak dituzte, ekitate, partizipazioa, elkarrekin, aniztasunari errespetua, zintzotasuna, giza eskubideak, alaitasuna eta jasangarritasuna edo iraunkortasuna.

Bestaldetik, adi egon behar da barnekoitasun politiken ahuleziarekin, epe motzean inbertsio handien eta onuren identifikazio epe luzean, bi egoera horien konbinazioa, erdigune ahul bat izan daiteke gure aurrekontuan egiten ari diren murrizketetan.

Aldi berean onartzen da, nahiz eta errealtate orokortua ez izatea, hezkuntza maila guztietan, bai hasten direla izaten zertxobait gehiago gauzatzen ari diren esperientzia pilotu, uhartetan barne. Adituak, bestaldetik, hezkuntza muin bakarra lor arazteko hainbat faktoreetan bat datoz: berrikuntzarako orokortu behar diren baldintzak eta sariak; ikastetxeen autonomia bereganatze beren profesionalen eta hezkuntza elkarte osoa; kurrikulu unibertsalak gauzatzeko eta antolamendu arauak, hezkuntza barnekoia erraztu egingo dituztenak; laguntza irakasle kopurua handitzeko, baita talde honen formazioa.

Irakasle ongi prestatua, gaitasun eskuratu duena, gogoetatsu eta konprometitua barnekoitasunaren baloreekin, ziurtasun hoberena bihurtzen da lor arazteko edozein mugen edo trabaren ezabaketa, ikastetxeetan inertzia askotan irauten dituzten mugak, bai kulturaren baita praktiketan, eta determinatzaileak direnak. Adierazi nahi duguna, hezkuntza kalitatearen hobekuntza dagozkion ikasleari begiratuta, hau da, hezkuntza laguntza berariazkoa behar dituzten ikasleak.

Legeak 26/2011, abuztu batekoa, Arau egokiera Nazioarteko Konbentzioari, Ezgaitasuneko Pertsonen Eskubideei buruz, ezgaitasun gizarte erduan sakontzen du. Aldez aurretiko legeak, berriz, 51/2003, abenduko bikoia, berdintasuneko abagunekoia, ez baztertzaila eta erabilerraztasuna unibertsala urritasun pertsonena, bultzakada indartsu bat ematen dio pertsona guztien eskubideei gordetzeko eta errazteko bizitzaren arlo guztietan, arlo pertsonal nahiz kolektiboan, aurrera jo autonomia gizarteratu pertsonalean eta ahalbidetu edozein gizarte barnekoia. Lege honek beste indar bat eman nahi dio egokitasunaren helburua lortzeko eta bere erregulazioa ezgaitasuneko materialen, honela Konbentzioari markatutako bideei, hainbeste adaptazio gaineratzen dizkio bere artikuluetan.

Zer egin ditzakete gaurko irakasleak? Lanean edo formazio bidean, beraiengan erortzen da erantzukizun sakon bat urritasun pairatzen dituzten pertsonak laguntzeko, hezkuntza integral baten barruan eta gizarte konplexuan, azpian dutela krisialdi galanta ekonomiko eta gizartekoa. Hezkuntzarako eskubidea, berriz, hezkuntza muin bakarrerako eskubidea besterik ez da. **Herri osoak hartu behar du bere ardura haur ba-**

ten heziketan, herri oso bat beharrezkoa baita, herritar bat bakarria hezitzeko.

Gogoraztea komeni zaigu, OCDEko Estatuetan, ia bost ikasleetatik, batek, ez duela gaitasunezko minimo bat gainditzen. Gainera, inguruneak, ekonomikoki behartzen ditu ikasleak geroz eta gehiago porrotara. Ekitate eta inklusio eza eskola porrota dakar, honek esan nahi du, batez besteko, bost gazte helduetatik, Espainian, batek laga edo utz egiten duela eskola, ertain hezkuntza burutu aurretik, 2000. urtean % 31an zebiltzan datua (Saturnino, 2009:56). Eskola porrota murriztea onurak dakartza, bai gizarteari eta bai pertsonari indibidualki. Hezkuntza sistemak lorpen handiagorekin tartekatzen dituzte ekitatea kalitatearekin. (OCDE, 2012).

Elikatu egin beharko da, bada, eskola kontseiluetan eta gizarte egituretan itxaropena, hezkuntza muin bakarraren markoan sor ditzaten beste hainbat proiektu eta programak, inoren bazterketa onar ez dezaten. Hezkuntza inklusiboa indartzea, pertsona eskubide guztien alde egitea da. Eta honetarako, *beharrezkoak zaizkigu «irakasle berriak», injustizien aurrean amorrudunak eta hezkuntza inklusiboaren bultzatzaile eta jarraitzaileak.*

Jasotze-data: 2012/10/22

Onartze-data: 2013/03/27

Abstract

Permanent training for everyone throughout one's life is one of the basic objectives of inclusive education. Current cuts and adjustments, on the other hand, are emerging through the cracks, giving rise to marginalisation and exclusion and thus reducing time and space for persons with disability. Education also has a certain responsibility in this situation, as it has very often tended throughout history to favour the competitive economy at the core of its actions. Yet the inclusive school strives to pursue another path, as it needs to be a school of and for everyone, a school that enables a balance to be achieved between innate capacities and the conditions imposed by the milieu, in so doing offering quality teaching for all. Inclusive education leads to a more human, fairer society in which each individual has their place owing to the simple fact of their being a person – a right possessed by each individual. The inclusive school is constantly being constructed based on good practices and suitable strategies, a school that gives priority to all participants. As UNESCO maintains, an increasingly inclusive education makes it easier to achieve the millennium goals: on the one hand, to eliminate extreme poverty and, on the other, to guarantee a basic universal education for all. In this

way, the realization of all individuals, their inner contentment and their future is assured.

Keywords: Inclusive education, human rights, disabled persons, poverty, curriculum, equal opportunities.

La formación permanente para todos-as y a lo largo de toda la vida es uno de los objetivos fundamentales de la educación inclusiva. Los recortes y ajustes actuales, por el contrario, aparecen por otros tantos resquicios provocando marginación y exclusión, reduciendo espacio y tiempo a las personas con discapacidad. La educación tiene también su parte de responsabilidad en esta situación por el hecho de haber privilegiado muchas veces a lo largo de la historia la economía competitiva como eje de sus acciones. Y la escuela inclusiva quiere trabajar otro camino, tiene que ser una escuela de todos y para todos, una escuela que permita un equilibrio entre las capacidades innatas y las condiciones impuestas por el medio, ofreciendo una enseñanza de calidad para todos. La educación inclusiva conduce a una sociedad más humana y más justa, en la que cada uno tiene su lugar, un derecho que posee cada individuo. La escuela inclusiva es un reto en construcción constante, basado en las buenas prácticas y en estrategias adecuadas, que prioriza la implicación de todos los participantes. Como afirma la UNESCO, una educación cada vez más inclusiva facilita la consecución de los objetivos del milenio: por una parte, eliminar la pobreza extrema y por otra, asegurar una educación básica y universal para todos. De esta forma se asegura el desarrollo integral de todas las personas, su felicidad interior y su futuro.

Palabras clave: Educación inclusiva, derechos humanos, personas discapacitadas, pobreza, curriculum, igualdad de oportunidades.

La formation continue et l'apprentissage tout au long de la vie des citoyens constitue l'un des objectifs fondamentaux de l'éducation inclusive. Pourtant, les réductions et ajustements budgétaires ne font qu'empirer la situation de marginalisation et d'exclusion de nombreux secteurs sociaux, en ne laissant pratiquement plus aucun espace aux personnes souffrant de limitations. L'éducation a aussi sa part de responsabilité dans cette situation pour avoir privilégié plusieurs fois tout au long de l'histoire l'économie compétitive comme axe de ses actions. Et c'est précisément l'autre voie que le modèle de l'éducation inclusive a choisi d'encourager, la voie d'une école de tous et pour tous, autrement dit, une école qui permette un équilibre entre les capacités innées et celles qui sont conditionnées par le milieu, en offrant un enseignement de qualité pour tous. L'éducation inclusive conduit à une société plus humaine et plus juste, dans laquelle chacun, par le simple fait d'être une personne, a sa place, un droit qui appartient

par ailleurs à chaque individu. L'école inclusive est une recherche constante, basée sur des bonnes pratiques et des stratégies adéquates, et qui privilégie l'implication de tous les participants. Comme l'affirme UNESCO, une éducation de plus en plus inclusive facilite l'atteinte des objectifs du millénaire: d'une part, éliminer l'extrême pauvreté et, de l'autre, assurer l'éducation primaire pour tous. C'est ainsi que l'on favorise la réalisation de toutes les personnes, ainsi que leur joie intérieure et leur avenir.

Mots clé: Éducation inclusive, droits de l'homme, personnes handicapées, exclusion, programme d'études, égalité des chances.

BIBLIOGRAFIA

- Agencia Europea para el Desarrollo de la Educación del Alumnado con Necesidades Educativas Especiales (2011). *Formación del profesorado para la educación inclusiva en Europa. Retos y oportunidades*. Odense, Agencia Europea para el Desarrollo de la Educación del Alumnado con Necesidades Educativas Especiales.
- Aramendi, P. (2013). «Los Programas de Cualificación Profesional Inicial. La perspectiva del alumnado del País Vasco». *Revista de Educación*, 360. Enero-abril, 436-460.
- Ararteko (2001). *Atención de las necesidades educativas especiales en el País Vasco*. Vitoria: Ararteko. <http://www.ararteko.net/webs/discapacidad-cast.htm>.
- (2011). *Infancias vulnerables*. Gasteiz: Ararteko.
- (2011). Eusko Legebiltzarrarentzako urteko txostena. Gasteiz: Ararteko. [http://www.ararteko.net/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/1_2737_1.pdf].
- (2012). *Informe anual al Parlamento Vasco 2011. Informe de la Oficina de la Infancia y la Adolescencia*. Gasteiz: Ararteko.
- Asamblea General de Naciones Unidas (2006). *Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad*. <http://sid.usal.es/idocs/F3/LYN10244/3-10244.pdf>
- CERMI (2011). *Derechos humanos y discapacidad. Informe España 2010*. Madrid: Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad.
- Conferencia Internacional (2010). *La educación inclusiva: vía para favorecer la cohesión social*. Madrid: 1 y 12 de marzo.
- Consejo Escolar de Euskadi (2010). *Informe sobre la situación de la enseñanza en Euskadi, 2006-2008*. Osoko Bilkuran onartutako testua 2010/01/28, 40-49.
- Consejo Escolar del Estado (2011). «Educación inclusiva: todos iguales, todos diferentes». *Participación Educativa*, 18. Noviembre. (www.educacion.gob.es/revista-cee/revista/indice-revista18.html)
- Esping-Andersen, Gosta eta Palier, B. (2010). *Los tres grandes retos del estado del bienestar / Trois leçons sur l'État-Providence*. Barcelona: Ariel.
- Euskadiko Eskola Kontseilua (2012). *Informe sobre la educación en Euskadi, 2008-2010*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritza.

- Ferrer, F., Valiente, O., Castel, J.L. (2010). «Los resultados PISA-2006 desde la perspectiva de las desigualdades educativas: la comparación entre Comunidades Autónomas en España». *Revista Española de Pedagogía*, 245, enero-abril, 23-48.
- Freire, P. (2001). *Pedagogía de la indignación*. Madrid: Morata.
- Garin, S. (2012). «Las drogas en los PCPI: reto educativo». *Intersticios: Revista Sociológica de Pensamiento Crítico*, 6 (2) 327-329.
- Gobierno Vasco (1982). *El Plan de Educación Especial para el País Vasco*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzza.
- (1987). *Una escuela comprensiva e integradora*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzza.
- (2012). *Plan Estratégico de Atención a la Diversidad en el Marco de una Escuela Inclusiva 2011-2015*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzza.
- INEM (2013). *Demandantes de empleo, paro, contratos y prestaciones por desempleo*. Gobierno de España. Ministerio de Empleo y Seguridad Social.
- Ley 26/2011, de 1 de agosto, de adaptación normativa a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad.
- LOMCE (2012). *Anteproyecto de Ley Orgánica para la Mejora de la Calidad Educativa*. 2012-09-21.
- Marchesi, A. (2011). «La inclusión educativa, una apuesta valerosa». *Participación Educativa*, 18, noviembre, 2-3.
- Naciones Unidas (2013). *Los derechos y la dignidad de las personas con discapacidad*. <http://www.un.org/spanish/disabilities/default.asp?id=639>. (27/02/2013, consultado).
- OCDE (2012). *Equity and Quality in Education. Supporting Disadvantaged Students and Schools*, OCDE. www.oecd.org/edu/equity
- Saturnino, J. (2009). «Fracaso escolar, PISA y la difícil ESO», *Revista de la Asociación de Sociología de la Educación*, 2(1), 56-85.
- Toboso, M. et al. (2012). «Sobre la educación inclusiva en España: políticas y prácticas. Intersticios». *Revista Sociológica de Pensamiento Crítico*, 6 (1), 269-295.
- Umbral, F. (2012). *Valle-Inclán: los botines blancos de piqué*. Madrid: Austral.
- UNESCO (1994). *Conferencia mundial sobre necesidades educativas especiales: acceso y calidad Salamanca*. 7-10 de junio. Madrid: MEC, 1995.
- (2008). *La educación inclusiva: el camino hacia el futuro*. Documento de referencia. Cuadragésima octava reunión. Centro Internacional de Conferencias. Geneva 25 a 28 de noviembre.
- Varios (2009). *Educación y personas con discapacidad: Presente y Futuro*. Madrid: ONCE.
- Vega, A. (2000). *La educación ante la discapacidad. Hacia una respuesta social de la escuela*. Valencia: Nau Llibres.
- (2003). *La educación social ante la discapacidad*. Málaga: Aljibe.
- (2010). «La educación inclusiva: un deber de justicia». *Revista Intersticios*, 4, (1), 57-77. <http://www.intersticios.es/article/view/5220>.
- (2011). *La infancia robada. A propósito de los niños vulnerables*. Barcelona: Davinci.
- , López, M., Garin, S.M. (2013). «La educación inclusiva: entre la crisis y la indignación». *Intersticios*, 7(1).
- , Garin, S.M. (2012). «Nuevos maestros y maestras para una educación inclusiva». *Indivisa*, 13, 104-120.